

Raadszitting te Luxemburg op 17 en 18 januari 1966 inzake
de crisis in de Europese Gemeenschappen

I Inleiding

De crisis in de Gemeenschappen kan worden beschouwd als een pokerspel, waarbij de uitslag afhangt van het uithoudingsvermogen en het zenuwgestel van de deelnemers. In dit opzicht is de Franse Regering in een gunstiger situatie dan de Vijf, wier standpunt even sterk is als dat van de zwakste partner.

De onderhandelingspositie van de Vijf wordt mede bepaald door de vraag of Frankrijk uiteindelijk de communautaire samenwerking à six wenst voort te zetten. Er is wellicht iets meer reden om deze vraag positief te beantwoorden nu de Franse Regering tot een verdere 10%-verlaging van de intrarechten heeft besloten, terwijl ook de snelle reactie op de uitnodiging van de Vijf onmiddellijk na de presidentsverkiezingen een gunstig teken zou kunnen zijn. Het verloop dezer verkiezingen is hier wellicht van invloed geweest.

Bij de confrontatie tussen de Vijf en Frankrijk zou als uitgangspunt genomen moeten worden:

- a. dat het de Franse Regering is, die wijziging wenst te brengen in de huidige opzet van de Gemeenschappen en dat het derhalve aan haar is om met voorstellen terzake te komen en
- b. dat de Vijf tot twee keer toe hebben vastgesteld dat de Verdragen niet kunnen worden gewijzigd, noch bij wege van amendement, noch bij wege van interpretatie, om aan Franse eisen tegemoet te komen.

Franse vertegenwoordigers hebben erkend, dat formele wijziging van de Verdragen onder de huidige omstandigheden onmogelijk is, aangezien niet verwacht kan worden dat alle nationale parlementen hieraan hun goedkeuring zouden hechten.

Het is aan de Franse Regering om aan te tonen, dat wijzigingen in de bestaande procedures mogelijk zijn, die in het licht van het uitgangspunt onder b. aanvaardbaar zijn voor de Vijf.

Gelukkig hebben de Vijf mede onder Nederlandse invloed ervan afgezien te trachten formuleringen in deze richting te vinden. Gesteld al dat zij hierin zouden slagen, dan zou

*Zie ook
Bevinding 13*

daarmee reeds vóór de aanvang der onderhandelingen - zulk zou immers ongetwijfeld naar Parijs uitlekken - hun onderhandelingspositie zijn ondergraven.

II Agenda van de Raadszitting

./.

Als bijlage dezes is de convocatie gevoegd die de Secretaris-Generaal der Raden heeft rondgezonden. Hieruit blijkt dat als enig agenda-punt aan de orde zal worden gesteld "de situatie in de gemeenschappen". De Vijf zijn in het kader van deze formule niet bereid - en zulks is aan de Franse Regering medegedeeld - over andere problemen te spreken dan over de twee politieke vraagstukken, die deze Regering aan de orde heeft gesteld, te weten de meerderheidsbesluiten en de bevoegdheden van de Europese Commissie. Andere hangende vraagstukken, zoals de landbouwfinanciering of de gemeenschapsbegrotingen komen dus niet aan de orde.

Wat de begrotingen betreft is in Brussel overeengekomen tegen 31 januari a.s. een "normale" Raadsvergadering te convoceren, die op de gebruikelijke wijze via budgetcomité en comité van PV's zal worden voorbereid. Indien Frankrijk niet deelneemt aan deze voorbereiding noch aan de Raadsvergadering zal de Raad zich gedwongen zien in afwezigheid van de Fransen de nodige beslissingen te nemen.

III Meerderheidsbesluiten

De uitlatingen van Franse kant over het nemen van meerderheidsbesluiten door de Raad zijn niet alle gelijklopend. De meest extreme uitspraak is dat de mogelijkheid om meerderheidsbesluiten te nemen in het geheel moet worden uitgesloten. Dit zou een stap terug betekenen vergeleken bij de situatie van voor 1 januari j.l.; het lijkt niet waarschijnlijk dat Frankrijk hierop zal insisteren. Waarschijnlijker lijkt dat Frankrijk zal zoeken naar een formule, op grond waarvan meerderheidsbesluiten worden uitgesloten wanneer vitale belangen van een of meer lidstaten in het geding zijn. De vraag is dan uiteraard wie moet vaststellen wat "vitaal" is en naar welke maatstaven zulks geschiedt. Van Franse zijde is gezegd, dat hieronder met name de gehele landbouw- en handelspolitiek zou kunnen vallen.

Het zal voor Frankrijk niet eenvoudig zijn om een formule te vinden die niet in strijd komt met hetgeen de Vijf hebben afgesproken over de handhaving van de Verdragen (zie par. I sub b).

Onbetwistbaar is het recht van elke lidstaat om door middel van zijn vertegenwoordiger in de Raad duidelijk te maken dat er een vitaal belang voor die staat aan de orde is; voorts heeft iedere lidstaat het recht in een dergelijk geval zijn krachten in te zetten om te voorkomen dat hij overstemd wordt. De ervaring heeft geleerd dat een dergelijk optreden vaak effect heeft.

Nadat de Franse concrete wensen zullen zijn geformuleerd en besproken, zou wellicht ter doorbreking van een impasse, akkoord kunnen worden gegaan met een formulering van een procedure, waarbij voor belangrijke zaken (die door alle zes partners belangrijk zouden worden geacht) zou worden getracht gemeenschappelijke standpunten te bereiken. Deze formule zou echter niet mogen betekenen dat niet gestemd zou mogen worden indien geen overeenstemming mocht worden bereikt.

IV Positie Europese Commissie

De Franse wensen t.a.v. de positie van de Commissie (of eerder "le style") zijn slechts in zeer algemene termen bekend:

a. Het recht van initiatief

Alvorens belangrijke voorstellen te doen zou de Commissie volgens de Franse eis tot een "entente avec les gouvernements" moeten komen. Dit lijkt een gevaarlijke ontwikkeling; de Commissie is de motor voor de besluitvorming van de Raad en dient dit te blijven. Zij heeft een eigen verantwoordelijkheid tegenover het Europees Parlement voor de initiatieven die zij neemt. Tot nog toe heeft de Commissie over het algemeen het advies van nationale deskundigen ingewonnen voor zij voorstellen deed, of wel op andere wijze contact opgenomen met de Regeringen van de lidstaten. Het bleef echter de volle verantwoordelijkheid van de Commissie om

uit deze kontakten konsekwenties te trekken. Overigens staat vast dat zij daarbij, ook aandacht besteedde aan de "haalbaarheid" van haar voorstellen. Aangenomen mag worden dat zij zulks ook in de toekomst zal doen. C

- b. De Franse bezwaren tegen de huidige procedure voor de accreditering van ambassadeurs van derde landen en tegen de overige kontakten tussen de Commissie, optredend namens de Gemeenschap, en vertegenwoordigers van derde landen alsmede internationale organisaties, beogen kennelijk een verschuiving van het zwaartepunt in de verhouding tussen de instellingen naar de Raad en naar de Regeringen van de lidstaten. Eventuele voorstellen op dit gebied zullen dan ook in dit licht moeten worden gezien.
- c. Voor wat betreft de Franse grieven tegen het feit, dat de Commissie soms over politieke problemen een standpunt uitsprekt als ware zij een regering, is wellicht een oplossing te vinden zonder dat de positie van de Commissie daardoor wordt aangetast. Zo zou bijvoorbeeld de Raad een verklaring kunnen afleggen, waarin het vertrouwen wordt uitgesproken dat de Commissie zich ook in de toekomst in woord en daad zal beperken tot de taken die het Verdrag haar oplegt.

Er is in het algemeen zeker een mogelijkheid dat, binnen het kader van het Verdrag, de Raad en de Commissie hun samenwerking nader regelen. Artikel 162 van het Verdrag voorziet hierin uitdrukkelijk. Deze regeling dient dan echter thans getroffen te worden en niet in samenhang met de benoeming van de nieuwe Commissie. Dit voorkomt ook dat de Franse grieven in gedeelten worden behandeld.